

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 23 stycznia 2018 r.

Pozycja 1

POSTANOWIENIE z dnia 14 września 2017 r. Sygn. akt Ts 46/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Henryk Cioch,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.W. w sprawie zgodności:

art. 20 ust. 17b ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2016 r. poz. 1782, ze zm.) z art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej z 28 lutego 2017 r. (data nadania) M.W. (dalej: skarżący) wniósł o stwierdzenie, że art. 20 ust. 17b ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2016 r. poz. 1782, ze zm.; dalej: ustawa o Policji) w zakresie, w jakim nie przewiduje możliwości usunięcia z rejestrów policyjnych danych osobowych, w tym odcisków linii papilarnych oraz zdjęć osoby, względem której zostało wydane prawomocne postanowienie o umorzeniu postępowania karnego, jest niezgodny z art. 32 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została wniesiona na tle następującego stanu faktycznego. W pozwie z 5 lutego 2013 r. skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa – Komendantowi Miejskiemu, skarżący wniósł m.in. o nakazanie stronie pozwanej, aby usunęła z policyjnych baz danych odciski linii papilarnych oraz fotografie skarżącego. Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z 23 października 2015 r. (dalej: wyrok Sądu Okręgowego) oddalił powództwo. Skarżący wniósł apelację od powyższego orzeczenia, która została oddalona przez Sąd Apelacyjny w K. wyrokiem z maja 2016 r. (dalej: wyrok Sądu Apelacyjnego).

Sędzia Trybunału Konstytucyjnego, działając na podstawie art. 61 ust. 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK), zarządzeniem z 3 kwietnia 2017 r. wezwał skarżącego do wskazania konstytucyjnych praw podmiotowych, naruszonych zdaniem skarżącego w jego sprawie, oraz do określenia sposobu naruszenia tych praw. Pismem z 13 kwietnia 2017 r. (data nadania) pełnomocnik skarżącego odniósł się do powyższego zarządzenia.

18 lipca 2017 r. (data nadania) skarżący złożył do Trybunału Konstytucyjnego wniosek o zastosowanie środka tymczasowego przewidzianego w art. 79 ust. 1 u.o.t.p.TK w przedmiocie wstrzymania wykonania wyroków: Sądu Okręgowego oraz Sądu Apelacyjnego.

go, w częściach zasądzających od skarżącego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej łączną kwotę 1410 zł, tytułem zwrotu kosztów postępowania przed Sądem Okręgowym w K. oraz przed Sądem Apelacyjnym w K.

Skarżący w przedstawionych Trybunałowi pismach procesowych stwierdza, że sądy orzekające w jego sprawie, opierając się na art. 20 ust. 17b ustawy o Policji, naruszyły jego dobra osobiste, nie zapewniając właściwej ochrony jego danych osobowych, a także nie zastosowały zasady równości obywateli względem prawa.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 u.o.t.p. TK skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygania. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, jest oczywiście bezzasadna, a także gdy zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 59 ust. 1 pkt 2-4 u.o.t.p. TK.

2. W myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone ma prawo na zasadach określonych w ustawie wnieść skargę w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. Także art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK stanowi, że przedmiotem skargi konstytucyjnej może być przepis, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekły ostatecznie o wolnościach lub prawach skarżącego. Wniesiona do Trybunału skarga powinna zawierać m.in. wskazanie, która konstytucyjna wolność lub prawo, i w jaki sposób – zdaniem skarżącego – zostały naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK), a także uzasadnienie zarzutu niezgodności wskazanego przepisu ustawy ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem skarżącego, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK).

3. Zaskarżony art. 20 ust. 17b ustawy o Policji stanowi, że dane osobowe, [zebrane w celu wykrycia przestępstwa] usuwa się, jeżeli organ Policji powziął wiarygodną informację, że: 1) czynu stanowiącego podstawę wprowadzenia informacji do zbioru nie popełniono albo brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie jego popełnienia; 2) zdarzenie lub okoliczność, w związku z którymi wprowadzono informacje do zbioru, nie ma znamion czynu zabronionego; 3) osoba, której dane dotyczą, została uniewinniona prawomocnym wyrokiem sądu.

4. Skarżący upatruje niekonstytucyjność powołanego przepisu w zaniechaniu przez prawodawcę uregulowania możliwości usunięcia z rejestrów Policji danych osobowych zebranych w celu wykrycia przestępstwa, w sytuacji, gdy postępowanie karne zostało prawomocnie umorzone ze względu na brak poczytalności osoby podejrzanej. Skarżący stwierdza, że umorzenie postępowania „winno zostać potraktowane *per analogiam* jak uniewinnienie”. Argumentuje, że skoro osoby ze zdiagnozowanymi problemami psychicznymi nie podlegają odpowiedzialności karnej, to ich dane osobowe nie powinny znajdować się w rejestrach policyjnych.

5. Zdaniem skarżącego art. 20 ust. 17b ustawy o Policji jest niezgodny z art. 32 Konstytucji. W uzasadnieniu skargi skarżący odwołuje się do zasady równości wyrażonej w ust. 1 oraz zakazu dyskryminacji, w którym mowa w ust. 2 tego artykułu.

Odnosząc się do powyższego, Trybunał przypomina, że zasady dekodowane z art. 32 Konstytucji są adresowane przede wszystkim do ustawodawcy i wyznaczają sposób normowania poszczególnych dziedzin życia publicznego. Wprawdzie Trybunał Konstytucyjny dopuścił możliwość powołania w skardze konstytucyjnej jako wzorców kontroli zarówno art. 32 ust. 1 jak i art. 32 ust. 2 Konstytucji, ale tylko wtedy, gdy zostanie wskazane konkretne podmiotowe prawo, wolność lub obowiązek o charakterze konstytucyjnym, w zakresie których zasady wywodzone z art. 32 Konstytucji doznały naruszenia, oraz gdy zostanie określony sposób tego naruszenia (zob. postanowienia z: 15 października 2012 r., Ts 179/12, OTK ZU nr 3/B/2013, poz. 267, 18 października 2016 r., Ts 96/16, OTK ZU nr B/2017, poz. 109). Trybunał Konstytucyjny podkreślał w swoim orzecznictwie, że prawo do równego traktowania ma bowiem charakter „niejako prawa drugiego stopnia (»metaprawa«), tzn. przysługuje ono w związku z konkretnymi normami prawnymi lub innymi działaniami organów władzy publicznej a nie w oderwaniu od nich – niejako »samoistnie«. Jeżeli te normy lub działania nie mają odniesienia od konkretnych, określonych w Konstytucji wolności i praw, prawo do równego traktowania nie ma w pełni charakteru prawa konstytucyjnego” (zob. postanowienie pełnego składu TK z 24 października 2001 r., SK 10/01, OTK ZU nr 7/2001, poz. 225).

Z uzasadnienia skargi można wnioskować, że zdaniem skarżącego skutek obowiązywania zaskarżonego przepisu uszczerbku doznało jego prawo do ochrony danych osobowych, naruszone zostały jego godność oraz prawo do ochrony dóbr osobistych. Skarżący nie sprecyzował jednak, z których przepisów konstytucyjnych wywodzi powyższe prawa (oprócz błędnie wskazanego art. 51 ust. 4 Konstytucji), nie uzasadnił też w żaden sposób ich naruszenia. Nie określił również, w jaki sposób zasada równości miałaby doznać naruszenia w zakresie określonych przez niego praw.

Trybunał zauważa, że w odpowiedzi na zarządzenie sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 3 kwietnia 2017 r., skarżący ograniczył się do lakonicznej informacji, iż jego zdaniem zaskarżony przepis narusza prawo do równego traktowania wynikające z zasady równości wobec prawa (art. 32 Konstytucji), oraz powtórzenia zarzutów naruszenia zasady równości, sformułowanych w skardze konstytucyjnej.

W związku z tym, że skarżący w przedłożonych Trybunałowi pismach procesowych nie przedstawił naruszonych praw ani nie wskazał sposobu ich naruszenia – należy stwierdzić, że skarga konstytucyjna nie spełnia warunków określonych w art. 79 Konstytucji, art. 53 ust. 1 pkt 2 oraz art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK. Jest to samodzielną przesłanką odmowy nadania dalszego biegu skardze, ze względu na niedopuszczalność wydania orzeczenia (art. 61 ust. 4 pkt 2 w związku z art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK).

6. Odnosząc się do przedmiotu skargi konstytucyjnej, trzeba podkreślić, że ten środek ochrony konstytucyjnej służy eliminowaniu z porządku prawnego przepisów, w treści których istnieje wada skutkująca naruszeniem konstytucyjnych wolności lub praw. Trybunał nie jest natomiast właściwy do oceny luk w systemie prawa, polski model skargi konstytucyjnej wyklucza bowiem skargę opartą na zarzucie zaniechania unormowania pewnej kategorii spraw (por. postanowienie z 24 marca 2015 r., Ts 202/14, OTK ZU nr 3/B/2015 r., poz. 268). Tylko w wyjątkowych sytuacjach – w razie dokonania regulacji częściowej o niepełnym charakterze, tj. pominięcia ustawodawczego, możliwe jest zakwestionowanie zakresu tego unormowania, w szczególności na tle zasady równości (zob. m.in. wyrok TK z 9 grudnia 2008 r., SK 43/07, OTK ZU nr 10/A/2008, poz. 175). Jak jednak stwierdził Trybunał w postanowieniu z 12 października 2012 r. – „rozpoznawanie zarzutów dotyczących braku regulacji wymaga (...) daleko posuniętego rygoryzmu co do stwierdzenia jakościowej tożsamości (albo przynajmniej wyraźnego podobieństwa) materii unormowanych w danym przepisie i tych, pozostawionych poza jego zakresem (Ts 15/11, OTK ZU nr 2B/2012, poz. 201).

Należy przypomnieć, że uniewinnienie prawomocnym wyrokiem sądu jest skutkiem ujawnienia w trakcie przewodu sądowego istnienia materialnoprawnych przesłanek, w tym niepopelnienia czynu (zgodnie z art. 17 § 1 pkt. 1 i 2 k.p.k.), z wyłączeniem sytuacji, w których sprawca czynu jest niepoczytalny, kiedy to postępowanie ulega umorzeniu (art. 414 § 1 zd. 2). Jak potwierdzają doktryna oraz orzecznictwo sądów powszechnych, w procesie karnym stan psychiczny oskarżonego ma znaczenie dopiero przy ustaleniu, że dopuścił się on czynu zabronionego (zob. W. Grzeszczyk, uwaga nr 1 do art. 414 [w:] W. Grzeszczyk, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2014; wyrok SN z 5 marca 2002 r. – III KKN 329/99, OSNKW 2002, nr 7-8, poz. 53). Podkreślić trzeba, że żaden przepis prawa nie zwalnia sądu z obowiązku ustalenia, czy oskarżony, który jest niepoczytalny, popełnił zarzucony mu czyn. Musi więc zachodzić zbieżność w czasie dwóch zaszłości: czynu oskarżonego oraz jego niepoczytalności. W oparciu o treść przedstawionego wyroku Sądu Apelacyjnego wydanego w sprawie skarżącego, Trybunał przypomina, że przeciwko skarżącemu toczyły się postępowania w odniesieniu do czynów, które popełnił i które były zabronione, ale z uwagi na ograniczoną poczytalność skarżącego – nie były to czyny karalne. Natomiast system gromadzenia i weryfikacji danych osobowych przez Policję, ustanowiony m.in. na mocy przepisów ustawy o Policji, w tym przepisu zaskarżonego, ma na celu umożliwienie organom ścigania przechowywanie danych, które umożliwiają wykrycie sprawcy czynu zabronionego (co zauważyły również sądy w wyrokach wydanych w sprawie skarżącego). Zaproponowana przez skarżącego zmiana stanu prawnego ma więc na celu umożliwienie usunięcia z rejestrów policyjnych jego danych, jako osoby, która nie podlega karze. Zasadniczy charakter tej zmiany dowodzi, że w istocie zarzut skarżącego skierowany jest przeciwko zaniechaniu ustawodawczemu (brakowi regulacji). Okoliczność ta również przesądza o tym, że wydanie orzeczenia w analizowanej sprawie jest niedopuszczalne, co zgodnie z art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK stanowi podstawę odmowy nadania skardze dalszego biegu.

Na marginesie należy zauważyć, że w wyroku z 12 grudnia 2005 r. (K 32/04, OTK ZU nr 11/A/2005, poz. 132) Trybunał, uzasadniając konstytucyjność art. 20 ust. 17 o Policji, regulującego przechowywanie danych o osobach podejrzanych o popelnienie przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego po ich prawomocnym uniewinnieniu lub bezwarunkowym umorzeniu postępowania – podkreślił, że nawet „prawomocne uniewinnienie konkretnej osoby lub bezwarunkowe umorzenie postępowania (...) nie przesądza o tym, że zgromadzone dane nie mogą zawierać informacji przydanych dla realizacji ustawowych zadań Policji wobec innych osób”.

Trybunał stwierdza także, że ze względu na odmowę nadania dalszego biegu rozpatrywanej skardze konstytucyjnej, rozpoznanie wniosku o wydanie postanowienia tymczasowego wstrzymującego wykonanie wyroków: Sądu Okręgowego oraz Sądu Apelacyjnego staje się bezprzedmiotowe.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.